

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
ข้อมูล ณ วันที่ ๙ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นายอุทัย ดาวไสว
๒. เลขประจำตัวประชาชน .
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ ๖๙/๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลพลี อำเภอลแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
โทรศัพท์ ๐๘๐-๖๓๓-๗๗๐๗ Facebook อุทัย ดาวไสว Line
ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๐๔
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา ๗
สถานการศึกษา โรงเรียนวัดปลายคลองพลี อำเภอลแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี
คณะ/สาขาวิชา-.....
๖. อาชีพปัจจุบัน
☐ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☒ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ แพนท์แผนไทย

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๓๔,๐๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก มังคุด

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
การผลิตมังคุดคุณภาพ

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๖.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

- ฐานเรียนรู้ที่ ๑) การผสมปุ๋ยหมักใช้เอง
- ฐานเรียนรู้ที่ ๒) การให้น้ำไปกับระบบน้ำ
- ฐานเรียนรู้ที่ ๓) การผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง
- ฐานเรียนรู้ที่ ๔) การเพาะเห็ดนางฟ้า
- ฐานเรียนรู้ที่ ๕) การทำน้ำหมักชีวภาพ

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๖..... หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๑) การผสมหมักปุ๋ยใช้เอง
 - ๒) การให้น้ำไปกับระบบน้ำ
 - ๓) การผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง
 - ๔) การเพาะเห็ดนางฟ้า

๕) การทำหมักชีวภาพ

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

การผลิตมั่งคุดคุณภาพ

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

การผลิตพืชสมุนไพรและใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร

ฐานการเรียนรู้การผลิตปุ๋ยใช้เอง

การนำขยะอินทรีย์มาหมักเป็นปุ๋ยใช้เอง สามารถทำได้ง่ายๆ โดยนำขยะอินทรีย์มาใส่ในถังหมัก และเติมน้ำหมักมูลสัตว์ลงไป 1 ลิตร ต่อขยะอินทรีย์ 1 กิโลกรัม หมักทิ้งไว้ 1 เดือน ก็สามารถนำปุ๋ยไปใช้ได้

สูตรปุ๋ยใช้เอง

สูตรปุ๋ยใช้เอง 1 ลิตร ประกอบด้วย ขยะอินทรีย์ 1 กิโลกรัม น้ำหมักมูลสัตว์ 1 ลิตร

สูตรปุ๋ยใช้เอง 1 กิโลกรัม

สูตรปุ๋ยใช้เอง 1 กิโลกรัม ประกอบด้วย ขยะอินทรีย์ 1 กิโลกรัม น้ำหมักมูลสัตว์ 1 ลิตร

สูตรปุ๋ย	ปุ๋ยคอก	ปุ๋ยหมัก	ปุ๋ยเคมี	ปุ๋ยอินทรีย์	ปุ๋ยชีวภาพ
1. ปุ๋ยคอก	100	20	30	25	20
2. ปุ๋ยหมัก	100	21	35	27	17
3. ปุ๋ยเคมี	100	22	37	28	15
4. ปุ๋ยอินทรีย์	100	25	41	32	8
5. ปุ๋ยชีวภาพ	100	8	52	28	2
6. ปุ๋ยคอก	100	16	26	30	8
7. ปุ๋ยหมัก	100	17	28	30	20
8. ปุ๋ยเคมี	100	15	28	30	20
9. ปุ๋ยอินทรีย์	100	28	11	33	28
10. ปุ๋ยชีวภาพ	100	29	22	33	16
11. ปุ๋ยคอก	100	41	11	38	5
12. ปุ๋ยหมัก	100	4	15	12	22

หมายเหตุ: ปุ๋ยคอก 1 กิโลกรัม = 1 ลิตร

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต

การใช้ปุ๋ยเคมีอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และยังอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อดินและสิ่งแวดล้อม หลักสูตรการผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง จึงมุ่งเน้นให้เกษตรกรสามารถผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่ทำขึ้นเองในครัวเรือนหรือในแปลงเกษตร ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก สร้างความมั่นคงด้านการเกษตร และสอดคล้องกับแนวทางการเกษตรยั่งยืน

๕.๑ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการผลิตปุ๋ยหมักอินทรีย์ใช้เอง

๒) เพื่อลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตรและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น

๓) เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

๔) เพื่อสร้างตัวอย่างเกษตรกรต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดและขยายผลไปยังเกษตรกรรายอื่น

๕.๒. เนื้อหาหลักสูตร

- ๑). ความสำคัญและประโยชน์ของการใช้ปุ๋ยหมักอินทรีย์
- ๒). ชนิดของวัตถุดิบที่เหมาะสมสำหรับการทำปุ๋ยหมัก (เศษพืช มูลสัตว์ ฯลฯ)
- ๓). ขั้นตอนการผลิตปุ๋ยหมัก ได้แก่ การคัดเลือกวัตถุดิบ การผสมส่วนประกอบ การควบคุม
- ๔). การสังเกตการย่อยสลายและการหมักให้ได้คุณภาพ
- ๕). วิธีการเก็บรักษาและการนำไปใช้ในพืชชนิดต่าง ๆ

๕.๓. รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- การสาธิต (Demonstration) วิทยากรเกษตรกรต้นแบบสาธิตวิธีการทำปุ๋ยหมักตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบจนถึงการหมักที่สมบูรณ์ ให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริง เช่น การผสมวัตถุดิบ การวัดความชื้น

- การเรียนรู้ในฐานเรียนรู้ (Learning Station) จัดทำฐานเรียนรู้ แบ่งกลุ่มเกษตรกรหมุนเวียนเข้าศึกษาและฝึกปฏิบัติในแต่ละฐาน

- การเรียนรู้ในแปลงจริงของเกษตรกรต้นแบบ (Field Demonstration) แสดงตัวอย่างการใช้ปุ๋ยหมักที่ผลิตได้จริงในแปลงเกษตรต้นแบบ สังเกตความแตกต่างของพืชที่ใช้ปุ๋ยหมักเทียบกับการใช้ปุ๋ยเคมี แลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงกับเกษตรกรต้นแบบ

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เกษตรกรต้นแบบดำรงตำแหน่งประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรในพื้นที่ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีทั้งองค์ความรู้ ประสบการณ์ตรงในการทำการเกษตร และได้รับการยอมรับจากเกษตรกรในชุมชน ทำให้สามารถเชื่อมโยงและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายเกษตรกรในระดับอำเภอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทำหน้าที่สะท้อนข้อมูลจริงจากแปลงเกษตร ทั้งด้านปัญหา อุปสรรค ความต้องการของเกษตรกร รวมถึงแนวโน้มของตลาดและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ข้อมูลเหล่านี้ถูกนำมาเป็นสารสนเทศสำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดทำแผนบูรณาการด้านการเกษตรระดับอำเภอ การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทาง ในฐานะประธาน ศพก. เกษตรกรต้นแบบมีโอกาสร่วมประชุมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับอำเภอ ทำให้สามารถเสนอแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เช่น การเลือกพืชเศรษฐกิจหลัก การวางแผน

ลดต้นทุนการผลิต หรือการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์และนโยบายของจังหวัดและประเทศ ด้วยความเป็นผู้ได้รับการยอมรับ เกษตรกรต้นแบบสามารถรวบรวมความคิดเห็นของเกษตรกรรายย่อย และผลักดันข้อเสนอเข้าสู่แผนระดับอำเภอ ขณะเดียวกันยังเป็นผู้นำการขยายผลนวัตกรรมหรือโครงการตามแผนไปสู่ชุมชน ทำให้เกิดความเชื่อมโยงจากระดับนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

(ภาคผนวก)

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

เกษตรกรในตำบลพลีวัน ส่วนใหญ่มีอาชีพทำสวนผลไม้ และเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกไม้ผล แต่การทำสวนผลไม้ของเกษตรกรประสบปัญหา ต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากปุ๋ยเคมีมีราคาสูงขึ้นและพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อยและคุณภาพไม่ตรงตามความต้องการของตลาด เกษตรกรส่วนใหญ่ จึงประสบปัญหาการขาดทุน เกิดภาวะหนี้สิน และเนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่มีการเพาะเห็ดนางฟ้า ทำให้มีวัสดุที่เหลือจากการเพาะเห็ด(ก้อนเชื้อเห็ดที่ตัดดอกขายหมดแล้ว) สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้ และในพื้นที่สวนที่หล่นอยู่โคนต้น ซึ่งบางสวนก็ใช้วิธีคราดแล้วเผา แต่ ศพก.เรานำมาทำปุ๋ยหมักแทนการเผา

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เนื่องจากสถานการณ์ราคาปุ๋ยสูตรสำเร็จมีราคาแพงขึ้น ร่วมกับหน่วยงานของรัฐมีการรณรงค์และส่งเสริมให้มีการผสมปุ๋ยใช้เอง(ปุ๋ยสั่งตัด) ตามคำวิเคราะห์ดิน จึงนำไปปฏิบัติในการผลิตมังคุด ส่งผลให้มังคุดมีผลผลิตเป็นที่น่าพอใจและลดต้นทุนการผลิตได้อย่างชัดเจน โดยการผสมปุ๋ยเคมี(แม่ปุ๋ย) ปุ๋ยธาตุอาหารรอง และปุ๋ยธาตุอาหารเสริม ตามคำวิเคราะห์ดิน ร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมัก เพื่อให้ตรงตามความต้องการของพืช เนื่องจากการให้ปุ๋ยเม็ดละลายน้ำพร้อมกับการให้น้ำไม้ผลในช่วงฤดูฝนซึ่งมีฝนตกหนักเป็นอย่างมาก เพื่อลดความสูญเสียปุ๋ยจากการถูกน้ำฝนชะล้างในช่วงฤดูฝน และเพื่อให้พืชได้รับหรือดูดซับปุ๋ย (ธาตุอาหาร) ไปใช้ได้ง่ายและเร็วขึ้น จากแนวคิดที่ว่า เมื่อครั้งเป็นเด็ก ได้เห็นแม่ละลายปุ๋ยยูเรีย (ปุ๋ยสูตร ๔๖-๐-๐) กับน้ำ รดต้นผักบุ้ง ทำให้ผักบุ้งเจริญงอกงามโตเร็วไม่มีใบไหม้และใช้ปุ๋ยในปริมาณน้อย

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

- จากการสังเกตรากฝอยสีขาวของต้นไม้ที่โผล่พื้นดินออกมาใต้ใบไม้ที่หล่นปกคลุมอยู่ใต้โคนต้นไม้ จึงคิดว่าเป็นการหาอาหารหรือดูดซับธาตุอาหารจากใบไม้ที่ย่อยสลายแล้วใต้โคนต้นไม้ของรากพืชเหล่านั้น และด้วยความคิดที่ว่าใบไม้ที่หล่นทับถมอยู่โคนต้นไม้มีธาตุอาหารและเป็นปุ๋ยที่ยังไม่ดีพอ เปรียบเสมือนใบไม้เป็นอาหารแต่เป็นอาหารที่ยังไม่ได้รับการปรุงและทำให้สุก ไม่พร้อมรับประทาน จึงได้นำใบไม้เหล่านั้นมาปรุงแต่งและทำให้สุก โดยการนำใบไม้ไปหมักร่วมกับมูลสัตว์ (ใช้มูลไก่) ในรูปแบบการหมักปุ๋ยไม่พลิกกลับกอง “ปุ๋ยหมักวิศวกรรมแม่โจ้” ตามที่ได้ศึกษาจากโลกออนไลน์ช่องทาง YouTube ซึ่งตรงกับที่ปฏิบัติและตรงกับแนวความคิดที่ต้องการลดแรงงานและสะดวกในการปฏิบัติงานในสวนได้มากยิ่งขึ้น

- เทคนิคการทำ Reborn Root สำหรับมังคุด คือ การฟื้นฟูระบบราก ของต้นไม้ที่ทรุดโทรม อ่อนแอ หรือถูกระทอนจากโรค/สิ่งแวดล้อม ให้กลับมาแข็งแรงอีกครั้งเหมือนกับรากเกิดใหม่

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. สูตรปุ๋ยหมักแบบไม่พลิกกลับกอง “ปุ๋ยหมักวิศวกรรมแม่โจ้” ในรูปแบบของคุนอุทัย ดาวไสว

อัตราส่วน

๑. ใบไม้ ๓ ส่วน

๒. มูลสัตว์ ๑ ส่วน

๓. น้ำ(ความชื้น) เพื่อช่วยให้จุลินทรีย์ในดินทำงานได้ดี

วิธีทำ

นำวัสดุวางสลับกันเป็นชั้น ๆ (อาศัยจุลินทรีย์ในการย่อยสลายใบไม้จากมูลสัตว์) รดน้ำเพื่อให้ความชื้นแก่กองปุ๋ยใช้เวลาหมักนาน ๔-๕ เดือน จึงนำไปใช้เป็นปุ๋ยให้แก่พืชได้

๒. การทำปุ๋ยหมักด้วยมูลสัตว์และแกลบดำ สูตรคุนอุทัย ดาวไสว เพื่อช่วยปรับและฟื้นฟูสภาพดินในแปลงปลูก

อัตราส่วน

๑. ขี้ไก่ ๓ ส่วน

๒. แกลบดำ ๑ ส่วน

วิธีทำ

นำส่วนผสมทั้งสอง คลุกเคล้าให้เข้ากัน และเติมน้ำให้วัสดุมีความชื้นประมาณ ๖๐-๗๐% แล้วจึงบรรจุลงกระสอบ มัดปาก แล้ววางเรียงเป็นชั้น ๆ ให้อากาศสามารถถ่ายเทได้โดยรอบกระสอบ เพื่อทำการหมักปุ๋ย เมื่อกระบวนการหมักปุ๋ยเสร็จสิ้น(ปุ๋ยไม่มีความร้อน ใช้ระยะเวลาในการหมักประมาณ ๑ เดือน) จึงนำปุ๋ยไปใช้กับพืชได้

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

เทคนิคการทำ Reborn Root สำหรับมังคุด ซึ่งมีประโยชน์ ดังนี้ ต้นฟื้นตัวเร็ว หลังจากประสบปัญหาโรครากเน่า/โคนเน่า เพิ่มความสามารถในการดูดซับน้ำและอาหาร ทำให้ต้นสมบูรณ์ ใบเขียว แตกยอดดี

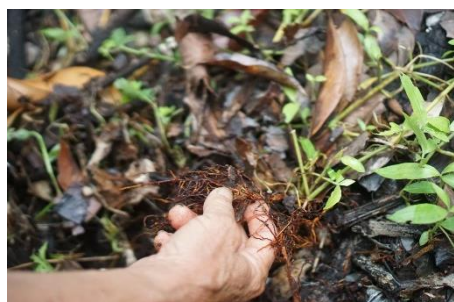
ช่วยยืดอายุการให้ผลผลิตของต้นเก่า เพิ่มคุณภาพผลผลิต เช่น ขนาดผล ความหวาน และความสม่ำเสมอ โดยมีวิธีการ ดังนี้

๑. กระตุ้นให้รากใหม่งอกแทนรากเดิม ใช้เทคนิคตัดแต่งรากที่เสื่อมสภาพ ร่วมกับการปรับปรุงดิน เช่น การใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ หรือไบโอชาร์ เพื่อให้เกิดการสร้าง รากแขนงใหม่ ที่มีประสิทธิภาพในการดูดน้ำ และธาตุอาหารมากขึ้น

๒. การฟื้นฟูสภาพดินรอบโคน ดินมักคุดเก่าแน่นและเป็นกรดสูง ต้องปรับด้วยปูนโดโลไมต์ หรือปุ๋ยอินทรีย์ เติมจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ เช่น ไตรโคเดอร์มา เพื่อช่วยย่อยสลายอินทรีย์วัตถุและป้องกันเชื้อรา รากเน่าโคนเน่า

๓. ดินที่ดีจะช่วยให้รากหายใจ และงอกใหม่ได้รวดเร็ว เสริมพลังด้วยธาตุอาหารและสารเร่งราก ใช้ปุ๋ยชีวภาพ ฮอว์โมนธรรมชาติ (auxin, cytokinin) ที่ช่วยเร่งการงอกราก เติมฟอสฟอรัสและโพแทสเซียม ในระดับเหมาะสม เพื่อการสร้างรากและการสะสมอาหารในต้น

๔. การจัดการน้ำอย่างสมดุลไม่ให้น้ำมากเกินไป เพราะจะทำให้รากขาดอากาศและเสี่ยงต่อ โรครากเน่า ไม่ให้น้ำจนรากหยุดการเจริญเติบโต ควรให้น้ำแบบสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในระยะที่ต้นกำลังสร้างรากใหม่

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)มังคุด.....พื้นที่ปลูกจำนวน.....๗.....ไร่.....(ไร่)

๑.๒)พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๑.๓)พื้นที่ปลูกจำนวน.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)จำนวน.....(หน่วย.....)

- ๒.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๒.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๓.๑) ไก่ไข่.....จำนวน.....๑๕..... (ตัว)
- ๓.๒) จำนวน..... (ตัว)
- ๓.๓) จำนวน..... (ตัว)
- ๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย
- ๔.๑) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๔.๒) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๔.๓) จำนวน.....(หน่วย.....)
- ๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)
- ๑) สินค้า.....มังคุด.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้
- การคิดกำไรขาดทุนจากการประกอบอาชีพ.สวนมังคุด.พื้นที่ ๗ ไร่ ปี ๒๕๖๗
- รายได้ ๒๓๔,๐๐๐ บาท หักต้นทุนค่าใช้จ่ายดังนี้
- ค่าปุ๋ย ๑๗,๐๐๐ บาท
 - ค่ายา ๓,๕๐๐ บาท
 - ค่าไฟฟ้า ๑,๐๐๐ บาท
 - ค่าน้ำมันรถ ๕๐๐ บาท
 - ค่าแรงงานตัดหญ้า ๗,๒๐๐ บาท
 - ค่าแรงเก็บมังคุด ๓๖,๔๐๐ บาท
 - ค่าน้ำมันตัดหญ้า ๒,๔๐๐ บาท
 - ค่าซ่อมเครื่องตัดหญ้า ๑,๕๐๐ บาท
 - ค่าแรงอื่นๆ ๒,๐๐๐ บาท
 - รวมรายจ่าย ๗๑,๕๐๐ บาท
 - กำไร ๑๖๒,๕๐๐ บาท
 - ต้นทุนต่อกิโลกรัม ๑๓.๗๕**
 - ต้นทุนต่อไร่ ๑๐, ๒๑๔ บาท**
 - กำไรต่อกิโลกรัม ๓๑,๒๕**
 - กำไรต่อไร่ ๒๓,๒๑๔ บาท**
- ข้อมูล : สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จันทบุรี
- ๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรต้นแบบ มีดังนี้
- ๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
- เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน
- ๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)
- ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
- เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ สมุนไพร(เร่งหอม)

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๒,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ มังคุด

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๒๓๔,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ต่อเกษตรกรเจ้าของสวน

ลดต้นทุนการผลิต ไม่ต้องซื้อปุ๋ยเคมีและสารเคมีราคาแพง ลดค่าใช้จ่ายระยะยาว เพิ่มผลผลิตและคุณภาพมังคุดมีคุณภาพดี ขนาดผลสม่ำเสมอ สีสวย ไม่เป็นโรคง่าย ขายได้ราคาดี มีน้ำใช้เพียงพอ การมีบ่อน้ำช่วยลดแก้ปัญหาขาดน้ำในหน้าแล้ง ไม่กระทบการออกดอก ติดผล สร้างความมั่นคง เมื่อมีเทคนิคจัดการต้นทุเรียนและน้ำที่ดี เกษตรกรมั่นใจในรายได้ และมีเงินเหลือเก็บมากขึ้น

๒. ต่อชุมชน

เป็นต้นแบบการพึ่งพาตนเองเกษตรกรที่สำเร็จจะกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ คนในชุมชน มาดูงานและนำไปทำต่อ เศรษฐกิจท้องถิ่นหมุนเวียนเงินที่เคยออกไปซื้อปุ๋ยสารเคมีจากภายนอก ถูกทดแทนด้วย วัตถุดิบในชุมชน เช่น มูลสัตว์ เศษพืช เกิดการหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม การลดใช้สารเคมี และมีระบบน้ำเพียงพอ ลดความเสี่ยงต่อดินเสื่อม น้ำเสีย และความขัดแย้งด้านทรัพยากรน้ำในชุมชน สร้างความเข้มแข็งร่วมกัน หากหลายครัวเรือนทำตาม จะเกิดความร่วมมือในการจัดการน้ำ ปุ๋ยอินทรีย์ และการตลาด

๓. ต่อเกษตรกรรายอื่นและเครือข่ายกว้างขึ้น

เป็นแหล่งขยายความรู้ เกษตรกรรายอื่นสามารถนำเทคนิคไปปรับใช้กับสวนมังคุด และไม้ผลชนิดอื่นได้ เช่น ทุเรียน เงาะ ลดความเสี่ยงระบบรวม หากหลายพื้นที่ใช้วิธีนี้ จะช่วยลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ (ปุ๋ยเคมี/สารเคมีนำเข้า) ทำให้เกษตรกรทั้งประเทศมั่นคงขึ้น เสริมสร้างภาพลักษณ์ผลไม้ไทย ผลผลิตที่ได้ปลอดภัย คุณภาพดี สร้างความเชื่อมั่นต่อตลาดและผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ระบบชักนำรากใหม่ (Reborn Root) เป็น เทคโนโลยีการจัดการรากของพืช โดยเฉพาะไม้ผล เช่น มังคุด มุ่งเน้นการฟื้นฟูและกระตุ้นให้ต้นไม้สร้างรากใหม่ แทนรากเดิมที่เสื่อมโทรม หรือถูกทำลายจากโรค

วิธีการประกอบด้วย การตัดแต่งรากเก่า การปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมัก ไบโอสถา และจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ การใช้ฮอร์โมนธรรมชาติหรือสารกระตุ้นให้รากงอกใหม่ เช่น ออกซิน การจัดการน้ำและความชื้นในดินให้เหมาะสม ช่วยแก้ปัญหาจากรากของระบบการผลิต ซึ่งโดยทั่วไปปัญหามังคุดคือรากเสื่อม รากเน่า ทำให้ต้นโทรมและผลผลิตลดลง ดังนั้น การชักนำรากใหม่ ถือเป็น การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ (root cause) ไม่ใช่เพียงแก้ปัญหาเหตุ ประโยชน์ ลดการใช้สารเคมี ทำให้ดินและน้ำในพื้นที่ปลอดภัยขึ้น ลดการปนเปื้อนลงสู่สิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน รากใหม่ทำงานร่วมกับจุลินทรีย์ในดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุและความหลากหลายทางชีวภาพ ลดปัญหาน้ำเสียและโรคพืช เมื่อรากแข็งแรง ต้นพืชทนโรคได้ดีขึ้น ลดความจำเป็นในการใช้สารป้องกันกำจัดโรค ใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ การทำปุ๋ยหมักและปรับดินด้วยเศษวัสดุเกษตร ลดปัญหาของเสียและการเผาทำลาย

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑). อนุรักษ์ดิน

การสร้างรากใหม่ช่วยให้ รากมังคุดกระจายตัวกว้างและลึกขึ้น ทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุย รากที่แข็งแรงช่วย ยึดดิน ลดการชะล้างหน้าดินและการพังทลายของดิน การใช้ปุ๋ยหมักและอินทรีย์วัตถุร่วมกับการฟื้นฟูราก เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ฟื้นฟูหน้าดินให้กลับมาใช้งานได้อีกยาวนาน

๒). อนุรักษ์น้ำ

ต้นที่มีระบบรากใหม่แข็งแรงสามารถ ดูดซับและกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น ลดการใช้น้ำบ่อยครั้ง ดินที่มีอินทรีย์วัตถุสูง (จากการทำปุ๋ยหมักประกอบกับการชักนำราก) มีความสามารถ อุ่มน้ำ ลดความเสี่ยงการขาดน้ำในหน้าแล้ง เป็นการใช้ทรัพยากรน้ำอย่างคุ้มค่า ไม่สิ้นเปลือง

๓). ลดการใช้สารเคมี

เมื่อรากแข็งแรง ต้นมังคุดทนทานต่อโรคแมลง ลดความจำเป็นในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืช ลดการปนเปื้อนของดิน น้ำ และอากาศจากสารเคมีเกษตร ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมโดยรวม

๔). รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ

ระบบรากใหม่ที่แข็งแรงและการปรับปรุงดินด้วยจุลินทรีย์ ส่งผลให้เกิด ระบบนิเวศ จุลินทรีย์ในดินที่สมดุล สิ่งมีชีวิตในดิน เช่น ไส้เดือน แมลงเล็ก ๆ และจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ สามารถดำรงชีวิตได้ดี เป็นการฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบ คือผู้ที่สะท้อนให้เห็นถึงพลังแห่งความเพียรพยายามและการเรียนรู้ อย่างไม่หยุดยั้ง ได้มุ่งมั่นค้นคว้าและทดลองการทำปยุหมักมาแล้วหลากหลายสูตร ผ่านการลองผิดลองถูกด้วยความอดทนและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค จนสามารถพัฒนาสูตรปุ๋ยหมักที่มีความเหมาะสมกับสภาพดินและภูมิอากาศของพื้นที่ได้สำเร็จ กลายเป็นสูตรเฉพาะที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต และยกระดับคุณภาพของมังคุดให้เป็นที่ยอมรับทั้งในชุมชน

สิ่งที่แสดงคุณค่าของการเรียนรู้ครั้งนี้ ไม่ได้อยู่ที่ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเพียงอย่างเดียว แต่ยังอยู่ที่กระบวนการส่งเสริมประสบการณ์และองค์ความรู้ ที่เกิดจากความมุ่งมั่นและหัวใจที่ไม่หยุดพัฒนา เกษตรกรต้นแบบได้ทำหน้าที่เป็นครู ถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ของตนเองให้แก่เกษตรกรรายอื่น ๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในส่วนของตนเอง จนเกิดการต่อยอดและขยายผลในระดับชุมชน ด้วยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในลักษณะพื้นที่และบริบททางการเกษตรของตำบลแล้ว เขาสามารถผสมผสานกับเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ เข้ากับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างลงตัว ทำให้สวนมังคุดไม่ได้เป็นเพียงแค่พื้นที่ผลิตผลไม้คุณภาพ แต่ยังเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์ และแรงบันดาลใจให้กับผู้ที่ก้าวเข้ามาเยี่ยมเยือน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา เกษตรกรต้นแบบรายนี้ได้เริ่มก้าวสู่บทบาทการเป็น วิทยากรให้ความรู้แก่เกษตรกรในชุมชน โดยเริ่มจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการเสริมรายได้สำหรับเกษตรกรรายย่อย ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้เกษตรกรสามารถนำแนวคิดไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

จากนั้นเกษตรกรต้นแบบได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งการศึกษา ค้นคว้า และส่งเสริมประสบการณ์ จนสามารถขยายบทบาทการเป็นวิทยากรในหลักสูตรหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การให้ความรู้เรื่องการใช้พืชสมุนไพรในการป้องกันและไล่แมลงศัตรูพืช การถ่ายทอดเทคนิคการผลิตปุ๋ยหมักจากก้อนเชื้อเห็ดที่เหลือใช้ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน การเป็นวิทยากรก่อนการเพาะเห็ดฟาง ตลอดจนการแนะนำวิธีการ ใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในครัวเรือนและเชิงพาณิชย์

นอกจากนี้ ยังได้รับการเชิญเป็นวิทยากรในเวทีระดับอำเภอและระดับจังหวัด ในอำเภอต่างๆของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือและการยอมรับในศักยภาพของเกษตรกรต้นแบบรายนี้ ทั้งจากเกษตรกรในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบาทการเป็นวิทยากรที่ต่อเนื่องและหลากหลายเช่นนี้ ไม่เพียงช่วยเสริมสร้างความรู้และทักษะใหม่ ๆ ให้กับเกษตรกร แต่ยังเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ในชุมชนอีกด้วย

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

นอกจากบทบาทในฐานะเกษตรกรต้นแบบและเจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแหลมสิงห์แล้ว ยังมีบทบาทในฐานะอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

โดยในฐานะอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน เกษตรกรต้นแบบได้ทำหน้าที่เป็น “กลไกเชื่อมโยง” ระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับเกษตรกรในชุมชน โดยมีการกิจหลักคือการถ่ายทอดและแจ้งข่าวสารด้านการเกษตร ตลอดจนการนำองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับจากกรมส่งเสริมการเกษตรไปเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรรายอื่นในพื้นที่อย่างทั่วถึง บทบาทดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้เกษตรกรในชุมชนเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและทันต่อสถานการณ์ เช่น การเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช การประกาศมาตรการด้านการเกษตร รวมถึงการเผยแพร่ นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจ

๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

อีกบทบาทที่สะท้อนถึงการเสียสละและความรู้เชิงลึกของเกษตรกรต้นแบบคือการทำหน้าที่เป็น หมอдинอาสา ทำให้สามารถให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการดินในสวนมั่งคุดได้อย่างเหมาะสม เช่น การปรับปรุงโครงสร้างดิน การใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยหมัก รวมถึงการให้คำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมและการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ความรู้ดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถบำรุงรักษาต้นมั่งคุดให้สมบูรณ์แข็งแรง แต่ยังช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรดินให้คงความอุดมสมบูรณ์สำหรับการเกษตรในระยะยาว และบทบาทในฐานะแพทย์แผนไทยประจำชุมชน มีความเชี่ยวชาญด้านแพทย์แผนไทย ถือเป็นอีกหนึ่งบทบาทสำคัญที่เกษตรกรต้นแบบนำมาใช้เพื่อดูแลสุขภาพคนในชุมชน โดยสามารถให้คำแนะนำและการดูแลรักษาเบื้องต้นด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย อาทิ การใช้สมุนไพรในท้องถิ่น การนวดนวดนวด และการปรับสมดุลร่างกาย ซึ่งนอกจากจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขแล้ว ยังเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าให้ดำรงอยู่คู่กับวิถีชีวิตชุมชน

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การดำเนินงานในรูปแบบโรงเรียนเกษตรกร (Farmer Field School) ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีเกษตรกรต้นแบบทำหน้าที่เสมือนครู ถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์ตรงผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริงในแปลงเกษตรของตนเอง ภายใต้การออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรในชุมชน

โรงเรียนเกษตรกรดังกล่าวได้จัดการเรียนรู้ผ่าน ฐานเรียนรู้จำนวน ๖ ฐาน ที่ครอบคลุมองค์ความรู้สำคัญทั้งด้านการผลิต การจัดการดิน น้ำ และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพผลผลิต โดยเกษตรกรต้นแบบทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ตามฐานเรียนรู้และตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ ร่วมกับหน่วยงานราชการ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน คือ เกษตรกรที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียนเกษตรกร รวมถึงคณะครูงานจากชุมชนเกษตรอื่น ๆ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในแปลงของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดที่ได้เรียนรู้วิธีการ ลดต้นทุนการผลิต ผ่านการทำปุ๋ยหมักและการใช้เทคนิคการชักนำรากใหม่ (Reborn Root) ร่วมกับการจัดการแปลงที่ถูกต้อง ทำให้ต้นมังคุดมีความแข็งแรง สามารถให้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง และตรงตามความต้องการของตลาด โดยเฉพาะความรู้ที่ถ่ายทอดผ่านโรงเรียนเกษตรกรไม่ได้เพียงช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุน แต่ยังส่งเสริมให้สามารถ เพิ่มมูลค่าผลผลิตมังคุด สร้างผลผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และจำหน่ายได้ในราคาที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง ขณะเดียวกันก็เป็นการยกระดับมาตรฐานการผลิตของชุมชนในภาพรวม อันนำไปสู่การพัฒนาการเกษตรที่มีความยั่งยืนและแข่งขันได้ในเชิงเศรษฐกิจ

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ด้วยความเชี่ยวชาญ ความรู้ และทักษะที่เกษตรกรต้นแบบได้สั่งสมมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการลดต้นทุนการผลิตมังคุดผ่านการคิดค้นและพัฒนาสูตรปุ๋ยหมักที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทำให้สามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพสูงได้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังได้เปิดรับองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยการเรียนรู้และนำเทคนิค การชักนำรากใหม่ (Reborn Root) มาประยุกต์ใช้กับสวนมังคุดของตนเอง ส่งผลให้ต้นมังคุดมีระบบรากที่แข็งแรง สามารถดูดซับน้ำและธาตุอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด

ความสำเร็จดังกล่าวไม่เพียงแต่สร้างประโยชน์ให้แก่เกษตรกรต้นแบบเท่านั้น แต่ยังได้รับความสนใจและการยอมรับจากเกษตรกรในชุมชนเป็นวงกว้าง จนกลายเป็นต้นแบบที่ชุมชนให้ความเชื่อถือและพร้อมจะนำแนวทางการปฏิบัติไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เกษตรกรต้นแบบจึงได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอแหลมสิงห์ ออกแบบหลักสูตรอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตปุ๋ยหมักและเทคนิคการชักนำรากใหม่ ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทักษะและความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้จริงในสวนของตนเอง การจัดทำหลักสูตรนี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตมังคุดที่มีคุณภาพสูงขึ้นและตรงต่อความต้องการของตลาด แต่ยังช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิต สร้างรายได้ที่มั่นคง และลดความเสี่ยงจากปัญหาต้นทุนการผลิตที่สูงเกินความจำเป็น

นอกจากนี้ การจัดทำหลักสูตรดังกล่าวยังเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรในเชิงระบบ เพราะเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากเกษตรกรผู้ปฏิบัติจริง (Practitioner) สู่เกษตรกรรายอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเกษตร และเป็นแนวทางหนึ่งในการยกระดับมาตรฐานการผลิตมังคุดของอำเภอแหลมสิงห์ ไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

ได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนเกษตรกรและหน่วยงานภาครัฐ ให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแหลมสิงห์ ตระหนักอยู่เสมอว่า หน้าที่นี้มีใช่เพียงการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ให้ดำเนินไปตามภารกิจเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ ผู้ประสานความร่วมมือที่จะช่วยยกระดับศักยภาพการเกษตรของอำเภอทั้งระบบ. อีกทั้ง การกำหนดทิศทางการเรียนรู้ใน ศพก. ให้ตอบโจทย์ต่อเกษตรกรในพื้นที่จริง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ด้านการลดต้นทุนด้วยการผลิตปุ๋ยหมัก การใช้เทคโนโลยีชักนำรากใหม่เพื่อฟื้นฟูต้นมังคุด หรือการสร้างนวัตกรรมเชิงปฏิบัติที่เกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้ทันทีในสวนของตนเอง และหน้าที่ในการขับเคลื่อนและบูรณาการ.....การทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน เพื่อให้ ศพก. แห่งนี้เป็นศูนย์กลางขององค์ความรู้ด้านเกษตรกรรมที่ทันสมัย และเหมาะสมกับพื้นที่

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน มีความรู้สึกภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนช่วยผลักดันให้พืชมังคุด ซึ่งครั้งหนึ่งเคยถูกมองว่ากำลังเสื่อมความนิยมและมีปัญหาในการผลิต กลับมามีชีวิตชีวาและได้รับการยอมรับอีกครั้ง ด้วยการนำนวัตกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ของตนเอง ทั้ง การทำปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุนและเทคโนโลยีการชักนำรากใหม่ มาใช้ในสวนและถ่ายทอดให้เกษตรกรรายอื่นในชุมชน. ความสำเร็จที่เกิดขึ้นไม่เพียงแต่ทำให้ต้นมังคุดกลับมาแข็งแรง ให้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และสามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้นเท่านั้น แต่ยังสร้างความหวังและแรงบันดาลใจให้แก่เกษตรกรในอำเภอ..... แหลมสิ่งที่ว่า เราสามารถพลิกฟื้นสิ่งที่กำลังจะหายไปให้กลับมามีคุณค่าได้ หากเราเรียนรู้และปรับตัว

สิ่งที่น่าภาคภูมิใจที่สุดคือ การได้เห็นเกษตรกรในชุมชนของเราเริ่มหันมาใช่วิธีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พึ่งพาทรัพยากรในท้องถิ่น ลดต้นทุนการผลิต และสร้างรายได้ที่มั่นคงขึ้น ที่สำคัญยังได้ร่วมกันอนุรักษ์และสืบสานชื่อเสียงของมังคุดแหลมสิ่งให้คงอยู่คู่กับชุมชนและจังหวัดจันทบุรีต่อไป ในฐานะเกษตรกรต้นแบบ มีแนวคิดที่ว่าหน้าที่ของตนไม่ใช่เพียงการดูแลสวนของตนเอง แต่คือการเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาการเกษตรของชุมชน ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

อีกหนึ่งบทบาทที่สำคัญของเกษตรกรต้นแบบ คือการทำหน้าที่เป็น ที่ปรึกษาให้กับศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) บ้านแฉะคลองพลีว อำเภอแหลมสิ่ง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นตามนโยบายและภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานจัดการดินและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพในระดับพื้นที่ เกษตรกรต้นแบบได้ใช้ความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมจากการทำเกษตรจริง ทั้งด้านการปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตปุ๋ยหมัก และการใช้เทคโนโลยีการจัดการรากพืช มาถ่ายทอดและให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการและสมาชิกของ ศดปช. โดยมีบทบาทที่สำคัญ เช่น

๑) เป็นผู้ให้คำแนะนำเชิงเทคนิค เกี่ยวกับการจัดทำสูตรปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยผสมใช้เอง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพดินและพืชเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ โดยเฉพาะมังคุด

๒) ส่งเสริมการใช้ข้อมูลการวิเคราะห์ดิน มาประกอบการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง ลดการใช้ปุ๋ยเคมีเกินความจำเป็น และช่วยลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร

๓). ทำหน้าที่เชื่อมโยงความรู้ระหว่างหน่วยงานกับชุมชน ถ่ายทอดแนวทางการจัดการดินที่ได้มาตรฐานจากกรมส่งเสริมการเกษตร ให้เกษตรกรเข้าใจง่ายและนำไปใช้ได้จริง

๔). สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยการจัดทำแปลงสาธิตและกิจกรรมฝึกอบรมในชุมชน เพื่อให้เกษตรกรเกิดความเชื่อมั่นและนำไปปฏิบัติในสวนของตนเอง

ผลที่เกิดขึ้นต่อความเข้มแข็งของชุมชนเกษตร เกษตรกรในพื้นที่สามารถพึ่งพาตนเองในการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก มีการใช้ปุ๋ยและการจัดการดินอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลผลิตมังคุดและพืชเศรษฐกิจอื่นมีคุณภาพสูงขึ้น และตรงตามความต้องการของตลาด ในชุมชนเกิดการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการร่วมกัน ทำให้เกิดความสามัคคีและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน ศดปช. จึงกลายเป็นเวทีกลางของการเรียนรู้ด้านดินและปุ๋ยที่สามารถขยายองค์ความรู้ต่อยอดจาก ศพก. ไปยังพื้นที่ใกล้เคียงได้

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

เกษตรกรต้นแบบได้เชื่อมโยงระหว่างเกษตรกรในชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกรอีกทั้งการดำรงตำแหน่ง อคม. ต้องเสียสละเวลาและแรงกายในการถ่ายทอดข่าวสาร นโยบาย และองค์ความรู้ด้านการเกษตรไปสู่เกษตรกรในชุมชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง รวบรวมข้อมูลปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะจากเกษตรกรเพื่อสะท้อนกลับไปยังหน่วยงานภาครัฐ ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการสาธิต เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ความเสียสละ จึงปรากฏชัดในแง่ที่ว่า อคม. ต้องทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนส่วนตัว แต่ยินดีใช้ความรู้และเวลาเพื่อให้คนในชุมชนเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ ช่วยลดความเสี่ยงด้านการผลิต และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกรโดยรวม

ไม่เพียงเท่านั้น ยังมีบทบาทของหมอดินอาสา กำลังสำคัญที่สนับสนุนงานด้านการจัดการดินและปุ๋ยในชุมชน เกษตรกรต้นแบบในบทบาทนี้ได้อุทิศตนในการ ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรเรื่องการใช้น้ำที่ถูกต้องตามค่าวิเคราะห์ดิน ถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ การทำปุ๋ยอินทรีย์ และการปรับปรุงบำรุงดิน ร่วมแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรม ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการผลิตมังคุดและพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ จะเห็นว่าบทบาทหมอดินอาสา คือการที่เกษตรกรต้นแบบยินดียใจออกแรงและเสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อดูแลทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นสมบัติของชุมชน ไม่เพียงเพื่อประโยชน์ของสวนของตนเอง แต่เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดินให้เกษตรกรทุกคนสามารถใช้ทำการผลิตได้อย่างยั่งยืน

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“เรียนรู้เพื่ออยู่ได้ แต่ก็ยินดีให้เมื่อผู้อื่นต้องการ” เป็นข้อคิดสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินชีวิตและการทำงานของเกษตรกรต้นแบบ ซึ่งเริ่มต้นจากการแสวงหาความรู้และทักษะต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างความมั่นคงให้ตนเองและครอบครัว ตลอดจนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน แต่ในขณะเดียวกัน เมื่อมีผู้ต้องการความรู้หรือความช่วยเหลือ เกษตรกรก็พร้อมที่จะถ่ายทอด แบ่งปัน และให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ การผสมผสานระหว่าง “การอยู่ได้ด้วยตนเอง” และ “การให้เพื่อผู้อื่น” ก่อให้เกิดคุณค่าที่แท้จริง ทั้งต่อการพัฒนาตนเอง ต่อชุมชน และต่อสังคมโดยรวม

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

๑) นางสาวนภัสวรรณ งามสว่าง ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี

๒) นางสาวรชมาศ แสงประทุม ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรจังหวัดจันทบุรี

๓) นางสาวสุวรรณี พันธุ์สรณ์ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอแหลมสิงห์

๔) นางสาวธัญญวรรณ สีนธวัฒน์ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภอแหลมสิงห์

๕) นาวอุทัย ดาวไสว เกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแหลมสิงห์

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๒.๑. เครื่องมือระดมความคิดเห็น (Brainstorming Tools) เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนเสนอความคิดเห็นโดยไม่ตัดสินทันที เหมาะกับการหาแนวทางแก้ปัญหา

๒.๒. เวทีเล่าเรื่อง (Storytelling) โดยให้เกษตรกรต้นแบบหรือผู้มีประสบการณ์มาเล่าประสบการณ์จริง ช่วยสร้างแรงบันดาลใจและทำให้เกิดการเรียนรู้จากเพื่อนเกษตรกร

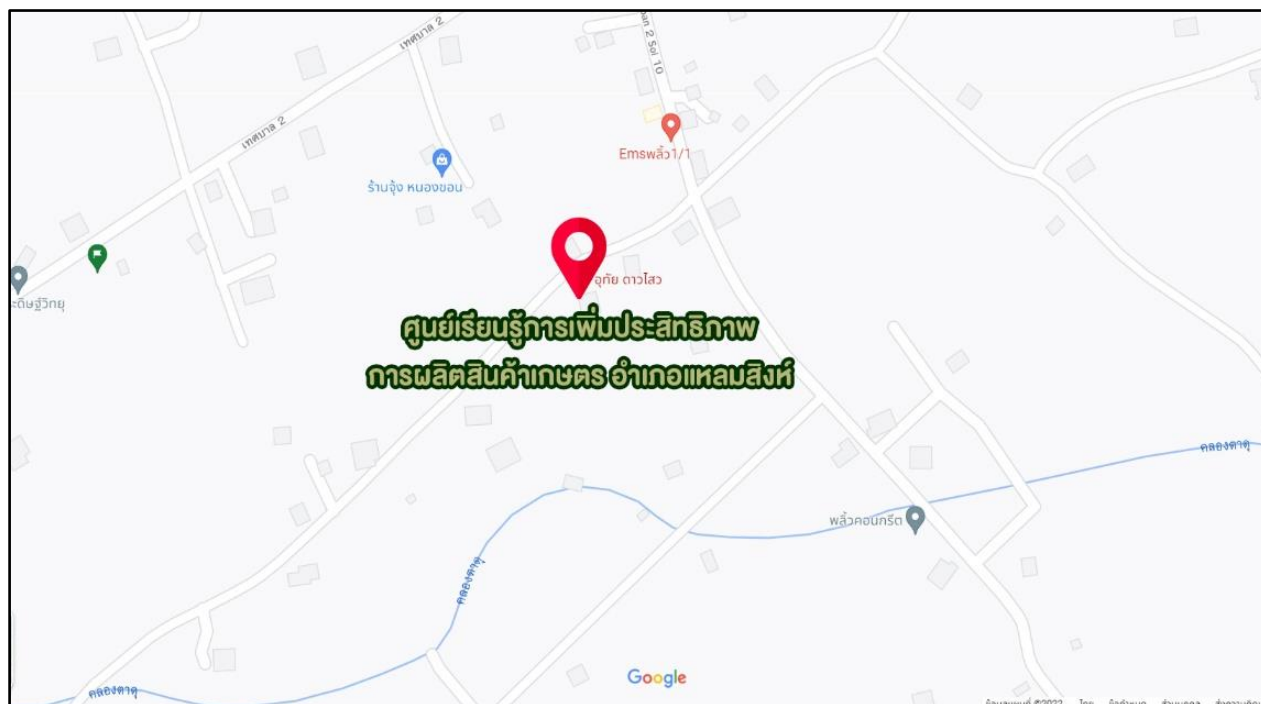
๒.๓. แบบสัมภาษณ์ ช่วยให้เกษตรกรสามารถอธิบายรายละเอียด หรือแก้ไขความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ทันที บันทึกเสียง/ภาพ หรือจดบันทึกอย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ภายหลัง

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

ปัญหาการสื่อสารและการถ่ายทอดข้อมูลไม่ครบถ้วน เกษตรกรบางรายอาจไม่สามารถถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ของตนเองได้อย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่ได้อาจกระจัดกระจาย ขาดรายละเอียดเชิงลึก หรือไม่สามารถสื่อสารในเชิงวิชาการได้

ข้อเสนอแนะ ควรมีการเตรียมแบบคำถามหรือแนวทางสัมภาษณ์ล่วงหน้า ที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านวิธีการ เทคนิค ปัญหา และข้อคิด ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อช่วยกระตุ้นให้เกษตรกรเล่าเรื่องราวได้อย่างเป็นธรรมชาติและครบถ้วน

แผนพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี พ.ศ.๒๕๖๘
อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

การพัฒนา ศพก. เพื่อให้มีความพร้อมในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โดยสำนักงานเกษตร
 จังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. อำเภอ ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางการ
 พัฒนาศักยภาพ ศพก.ดังนี้

๑. การวิเคราะห์และมาตรการลดความเสี่ยงในการพัฒนา ศพก. ที่จะเกิดขึ้น ได้ ดังนี้

ที่	ด้านความเสี่ยง	ผลกระทบที่เกิด	มาตรการลดความเสี่ยง
๑.	ด้านการเงิน	ศพก.ไม่มีกิจกรรมในส่วนของกองทุน หรือเงินสะสม	ศพก.ดำเนินการบริหารจัดการ บูรณา การร่วมกับแปลงใหญ่
๒.	ด้านการดำเนินงาน	๑.เกษตรกรต้นแบบมีอายุมาก ๒.เกษตรกรไม่มีเวลาในการดำเนินงาน ๓.ขาดแคลนแรงงานเก็บเกี่ยวผลผลิต	๑.บูรณาการการทำงานร่วมกันกับ YSF/เครือข่ายอื่นๆในพื้นที่ ๒.สร้างแรงจูงใจกับบุตรหลานให้มา สนใจในด้านการเกษตร ๓.จัดหาแรงงานต่างด้าว
๓.	ด้านตลาด	๑.ผลผลิตล้นตลาด ๒.ผลผลิตล้นตลาดตกต่ำ	๑.วิเคราะห์ตลาด ๒.กำหนดหลักสูตรด้านการตลาด ๓.ผลิตผลผลิตให้ได้คุณภาพ
๔.	ด้านเทคโนโลยี	๑.ใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสมกับการ ผลิต/เทคโนโลยีที่ล้าสมัย	๑. บูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมวิชาการ หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนา เกษตรกรต้นแบบ ๒.ศึกษาเทคโนโลยีที่เหมาะสมและ ทันสมัย
๕.	ด้านสิ่งแวดล้อม	๑.ปัญหาจากภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม ๒.ปัญหาจากสภาพภูมิอากาศ แปรปรวน	๑.จัดทำแผนบริหารจัดการภัยแล้ง ๒.ศึกษาสภาพภูมิอากาศต่อการออกดอก ของผลผลิต
๖.	ด้านการเมือง และกฎระเบียบ	๑.การเปลี่ยนแปลงนโยบาย และ กฎระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง	๑.ดำเนินงานตามระเบียบกระทรวง เกษตรและสหกรณ์การบริหาร ศพก. และผ่านการประชุมคณะกรรมการ ศพก.ระดับอำเภอ

***หมายเหตุ: ด้านความเสี่ยงสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมตามสภาพพื้นที่ของ ศพก. นั้น ๆ

๒. Pain Point การพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ปี พ.ศ. ๒๕๖๘ มีประเด็นดังนี้

ประเด็น		มี	ไม่มี
๑.๑ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายและวัตถุประสงค์			
๑) กลุ่มเป้าหมาย เลือกบุคคลเป้าหมายที่มารับบริการและเรียนรู้ใน ศพก.			
	เกษตรกรในชุมชน	√	
	เกษตรกรนอกชุมชน	√	
	ประชาชนทั่วไป		√
	นักเรียน นักศึกษา ที่สนใจด้านเกษตร ของ ศพก.นั้น		√
	อื่น ๆ ระบุ.....		
๒) วัตถุประสงค์ของ ศพก.			
	เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร	√	
	เพื่อเพิ่มทักษะการผลิตสินค้าเกษตร	√	
	เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน	√	
	เพื่อให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร	√	
	อื่น ๆ ระบุ		
๑.๒ สถานที่และจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐาน			
๑) สถานที่ตั้ง			
	สะดวกเข้าถึงง่าย	√	
	การคมนาคมสะดวก	√	
	ใกล้ชุมชน	√	
	อื่น ๆ ระบุ		
๒) โครงสร้างพื้นฐานมีความพร้อมในการรองรับผู้เข้าไปเรียนรู้			
	ศาลาเรียนรู้	√	
	สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้		√
	ห้องน้ำ	√	
	โต๊ะ – เก้าอี้	√ (โต๊ะมีไม่เพียงพอ)	
	อื่น ๆ ระบุ.....		
๑.๓ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ ประกอบด้วย			
	ออกแบบหลักสูตรที่ครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	√	
	พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร โดยเน้น	√	

ประเด็น		มี	ไม่มี
	ที่เทคนิคการผลิตที่ทันสมัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม		
	จัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่ายและครอบคลุม		√
	จัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ	√	
๑.๔ สร้างเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญและวิทยากรร่วมในการถ่ายทอดความรู้			
	เชิญผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชน มาเป็นวิทยากรร่วม	√	
	สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และทรัพยากร	√	
	ร่วมมือกับเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นแบบอย่าง และให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรรายอื่น	√	
๑.๕ จัดกิจกรรมการเรียนรู้			
	จัดการฝึกอบรม หลักสูตรระยะสั้น และกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	√	
	จัดการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ	√	
๑.๖ การให้คำปรึกษาและการสนับสนุน			
	ให้คำปรึกษาและการสนับสนุนด้านเทคนิคแก่เกษตรกรผ่านทางสื่อออนไลน์ หรือการเยี่ยมชมในพื้นที่	√	
	จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้และการแก้ไขปัญหา		√
๑.๗ การวิจัยและพัฒนา			
	ดำเนินการวิจัยและพัฒนาเทคนิคการผลิตใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และผลผลิต	√	
	ทดลองและประเมินเทคโนโลยีการเกษตรใหม่ๆ เพื่อแนะนำให้เกษตรกร	√	
๑.๘ ประเมินผลและปรับปรุง			
	ประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. เป็นประจำ เพื่อระบุจุดแข็งและจุดอ่อนของศูนย์	√	
	ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมเป็นประจำ เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรม	√	
	รวบรวมข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมเพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	√	
	ปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมและบริการให้สอดคล้อง กับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของเกษตรกร	√	
๑.๙ การตลาดและการประชาสัมพันธ์			
	ประชาสัมพันธ์ศูนย์เรียนรู้และหลักสูตรการฝึกอบรมผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ และการประชาสัมพันธ์ในชุมชน	√	
	สร้างความร่วมมือกับสถาบันเกษตรกรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขยายเครือข่ายและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย	√	
	จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เช่น งานแสดงสินค้าและการแข่งขัน เพื่อดึงดูดเกษตรกรและส่งเสริมการใช้บริการของศูนย์เรียนรู้		√

๓. การวางแผนพัฒนาการศึกษาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

วัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาศกยภาพ ศพก. โดยให้เกษตรกรต้นแบบวางแผนพัฒนา ศพก. เริ่มจากการมองเกษตรกรในชุมชนลูกค้า ผู้มาใช้บริการ ศพก. สินค้า การวางแผนจัดการ Supply Chain การจัดการเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ การจัดการเครือข่าย โดยการใช้เครื่องมือ Model Canvas

Model Canvas				
๑. ลูกค้าของเราคือใคร ? กลุ่มไหน ? อยู่ที่ไหน ? ๑. เกษตรกรในชุมชน ๒. เกษตรกรนอกชุมชน		๒. ลูกค้าต้องการ เรียนรู้/การใช้บริการอะไร ๑. เรียนรู้เรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ ๒.เรียนรู้เรื่องการใช้วัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ๓. เศรษฐกิจพอเพียง	๓. จะสื่อสาร เชื่อมโยงและ ประชาสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างไร ? ๑. ประชาสัมพันธ์ ผ่าน แอปพลิเคชัน Line Facebook สำนักงานเกษตรอำเภอ ๒.ทำจริงและการใช้จริงให้เห็น ๒.ให้คำแนะนำการทำและการใช้ ๓.เป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้ที่สนใจ	๔. ทำอย่างไรให้ลูกค้ามาใช้บริการ เราอีกครั้ง ? ๑.มีการบริการที่ดีประทับใจ ๒.ให้บริการด้วยความเต็มใจ ๓.มีสินค้าตัวอย่างให้ทดลองใช้
๕. ศพก. เรามี จุดเด่นอะไร (ความแตกต่าง) ๑.การใช้วัสดุเหลือ ใช้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด ๒.เศรษฐกิจ พอเพียง ๓.สมุนไพร	๖. การจัดการปัจจัยการ ผลิต (ดิน/น้ำ/พันธุ์/วัตถุดิบ/ ทรัพยากรธรรมชาติ) ทำอย่างไร ? ๑.ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เศษไม้ ใบไม้ ใบหญ้า มาทำเป็นปุ๋ยหมัก ๒.นำเปลือกมังคุดมาทำน้ำ หมัก	๗. การผลิตให้ได้ผลดี มีคุณภาพ ปลอดภัยได้ มาตรฐาน มีมาตรฐาน อะไร ? ทำอย่างไร ? ๑. มาตรฐาน GAP พืช ทำตามข้อกำหนดของ มาตรฐานสินค้าเกษตร	๘. การแปรรูปหรือเพิ่ม มูลค่าจะทำอะไรได้บ้าง? ๑.ถ่านไบโอชาร์จากผล มังคุด ๒.ปุ๋ยหมักจากใบมังคุด ๓.น้ำหมักจากเปลือก มังคุด	๙. มีช่องทางสื่อสาร/ ประชาสัมพันธ์ ศพก. และการตลาด มี ช่องทางใดบ้าง ? ๑.line ๒.facebook
ความรู้ / ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติม				
๑๐. ความรู้เรื่องอะไร ? ๑.การจัดการธาตุอาหารพืชที่เหมาะสม ๒.อุณหภูมิและความชื้นในอากาศที่เหมาะสมต่อการออกดอก ของพืช ๓.ลมฟ้าอากาศ /การดูแลโรค			๑๑. หาความรู้ได้จากใคร ที่ไหน ? ๑.ผู้ที่มีองค์ความรู้ ได้แก่ อาจารย์จากมหาวิทยาลัย หรือนักวิชาการ เกษตร ๒.วิทยาการจากกรมอุตุนิยมวิทยา	
ควรรสร้างเครือข่ายกับใคร ? อย่างไร ?				
๑๒. เครือข่ายเกษตรกร ๑.YSF ๒.ตลาดเกษตรกร ๓.ศพก.เครือข่าย		๑๓. วิทยากรภายนอกมีหรือไม่ -ไม่มีวิทยากรภายนอก		๑๔. หน่วยงาน /องค์กรต่าง ๆ ๑.กรมส่งเสริมการเกษตร ๒.กรมวิชาการ ๓.กรมพัฒนาที่ดิน ๔.กระทรวงพลังงาน ๕.มหาวิทยาลัยต่างๆ ๖.หน่วยงานภาคเอกชน

แผนพัฒนา ศพก. อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

[illegible]

หลักสูตรวิชาหลักประจำ ศพก. อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

หลักสูตร การผลิตปุ๋ยอินทรีย์

วัตถุประสงค์หลักสูตร ลดต้นทุนการผลิต

บุคคลเป้าหมาย เกษตรกรในพื้นที่ที่สนใจ

เนื้อหาวิชาโดยสรุป

โดยการนำไปไม้หรือวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรร่วมกับมูลสัตว์ (มูลไก่) วางสลับกันเป็นชั้น ๆ (อาศัยจุลินทรีย์ในการย่อยสลายไปไม้จากมูลสัตว์) รดน้ำเพื่อให้ความชื้นแก่กองปุ๋ย ใช้เวลาหมักนาน ๔-๕ เดือน จึงนำไปใช้เป็นปุ๋ยให้แก่พืชได้

วิธีการอบรม (เช่นการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ เป็นต้น)

การบรรยาย พร้อมกับการสาธิต และฝึกปฏิบัติ

สื่อที่ใช้ในการอบรม

วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่

๑. เศษวัสดุ (กิ่งไม้, ใบไม้

๒. มูลสัตว์ (มูลไก่)

๓. คราด

๔. ไม้ไผ่

๕. ดาข่าย

๖. บัวรดน้ำ

๗. พด.๑

๘. ถุงมือ

๙. น้ำ

ประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ

๑. เกษตรกรรู้จักใช้เศษวัสดุเหลือใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒. เกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยหมักใช้เองได้

๓. การเกษตรสามารถลดต้นทุนการผลิตได้

บันไดผลลัพธ์ โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี)

วัตถุประสงค์ : สร้างกลไกในการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ เพื่อให้ศพก. เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเทคโนโลยี การผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด แก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตรเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารในพื้นที่

เงื่อนไข : งานนโยบายสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ต้องมีการบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงาน จากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

จุดเน้น : เน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ โดยยึดหลัก “ตลาดนำ นวัตกรรมเสริม เพิ่มรายได้”

กิจกรรม

- + ประชุมคณะทำงานและสมาชิก
- + โครงสร้างการแบ่งบทบาทหน้าที่กรรมการ
- + จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน
- + ออกแบบการจัดกิจกรรมต่างๆของโครงการ
- + สำรวจ รวบรวมและพัฒนาฐานข้อมูล
- + วิเคราะห์ ประเมินผลและจัดทำรายงาน

- + จัดเวทีสร้างความรู้
- + อบรมพัฒนาทักษะ
- + อบรมจัดการในการผลิตสินค้าเกษตร
- + การทำข้อตกลงร่วมกัน
- + การศึกษาดูงาน

- + พัฒนาวิทยากร
- + พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้
- + พัฒนาฐานเรียนรู้
- + พัฒนาแปลงเรียนรู้
- + สินค้าเกษตรได้รับรองมาตรฐาน
- + ประเมินศักยภาพ ศพก. ดีเด่น

- + เวทีสรุปบทเรียน
- + การสำรวจข้อมูล Final Line
- + จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์

ผลลัพธ์

มีคณะทำงาน ศพก. เป็นกลไกระดับอำเภอ มีความสามารถในการดำเนินโครงการ

มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความร่วมมือ ในการขับเคลื่อนงานที่เป็นรูปธรรม

มีกลไกสนับสนุนการปฏิบัติ และติดตามการดำเนินโครงการ

เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนในระดับอำเภอด้านแบบของการยกระดับเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ และชุมชนเกษตรสู่ความยั่งยืน

ตัวชี้วัด

- + มีโครงการสร้างคณะทำงานอย่างน้อย 10 คน
- + มีการแบ่งบทบาท หน้าที่และปฏิบัติตามแผน
- + มีการใช้ข้อมูลวิเคราะห์จัดทำแผนงานที่สอดคล้องกับแผนอบรมให้ความรู้
- + มีแผนปฏิบัติงานกับปฏิทินการทำงานโครงการ

- + ร้อยละ 80 ของผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ ความเข้าใจ
- + เกิดกติกาข้อตกลงร่วมกันในการขับเคลื่อนงาน
- + ร้อยละ 60 ของผู้เข้าร่วมโครงการมีแผนการผลิตสินค้าเกษตร

- + มีการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- + มีการบันทึกข้อมูลและสรุปผลการปฏิบัติงาน
- + มีผลการประเมิน ศักยภาพ ศพก.

- + มีรายงานผลการดำเนินงานโครงการ
- + มีบทเรียนหรือชุดความรู้สู่การพัฒนา
- + มีโมเดลต้นแบบการพัฒนา
- + เกิดการพัฒนาเชิงนโยบาย

สำนักงานเกษตรอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี